

NOTATKA ze wspólnego posiedzenia

Komisji Gospodarki Narodowej oraz **Komisji Budżetu i Finansów Publicznych**

Nr posiedzenia: 80

Nr posiedzenia: 78

Data posiedzenia: 19 marca 2013 r.

Posiedzeniu przewodniczyli: – przewodniczący Komisji Budżetu i Finansów Publicznych senator Kazimierz Kleina,
– zastępca przewodniczącego Komisji Gospodarki Narodowej senator Stanisław Jurcewicz.

Porządek posiedzenia: 1. Informacja ministra finansów o zakresie stosowania odwróconego VAT- i możliwościach rozszerzenia stosowania tego mechanizmu.

W posiedzeniu uczestniczyli: – senatorowie członkowie Komisji Gospodarki Narodowej: Łukasz Abgarowicz, Grzegorz Czelej, Wiesław Dobkowski, Stanisław Iwan, Stanisław Jurcewicz, Kazimierz Kleina, Stanisław Kogut, Marek Martynowski, Jan Michalski, Andrzej Owczarek, Aleksander Pocij, Bogusław Śmigielski, Jan Wyrowiński, Roman Zaborowski,
– senatorowie członkowie Komisji Budżetu i Finansów Publicznych: Grzegorz Bierecki, Henryk Cioch, Leszek Czarnobaj, Beata Gosiewska, Kazimierz Kleina, Tadeusz Kopeć, Marek Martynowski, Janusz Sepioł, Witold Sitarz,
– zaproszeni goście:
– Ministerstwo Finansów:
– podsekretarz stanu Maciej Grabowski,
– dyrektor Departamentu Podatku od Towarów i Usług Tomasz Tratkiewicz,
– Ministerstwo Gospodarki:
– naczelnik wydziału w Departamencie Doskonalenia Regulacji Gospodarczych Małgorzata Szuchnik,
– Główny Urząd Statystyczny:
– dyrektor Departamentu Przedsiębiorstw Katarzyna Walkowska,
– naczelnik w Departamencie Przedsiębiorstw Lucyna Słomska,
– Izba Gospodarcza Metali Nieżelaznych i Recyklingu:
– prezes zarządu Kazimierz Poznański,
– członek rady Marek Suchowolec,
– ekspert Mirosław Stanek,
– ekspert Grzegorz Nowak,
– ekspert Natalia Iwaszko,
– ekspert Zbigniew Chwedoruk,
– ekspert Zygmunt Chmura,
– Polska Unia Dystrybutorów Stali:
– przewodniczący rady Robert Wojdyna,
– członek rady Sławomir Bajor,
– członek rady Robert Wiącek,
– ArcelorMittal Warszawa Sp. z o.o.:

- prezes zarządu Marek Kempa,
- wiceprezes zarządu Dyrektor Finansowy Dariusz Marchewka,
- Hutnicza Izba Przemysłowo-Handlowa:
 - prezes zarządu Romuald Talarek,
 - członek Rady Jerzy Kozicz,
- Huta Ostrowiec:
 - zastępca dyrektora handlowego Marcin Traczyk,
- PKPP „Lewiatan”:
 - ekspert Wojciech Wach,
- Ernst&Young Sp. z o.o.:
 - senior manager Zbigniew Liptak.

Przebieg posiedzenia:

Ad 1. Podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów Maciej Grabowski przedstawił zasady mechanizmu odwróconego naliczania podatku VAT. Wyjaśnił, że *reverse charge* polega na odstępstwie od reguły, że podatek płaci sprzedający. Są dwa rodzaje takich wyjątków. Pierwszy z nich polega na wyłączeniu konkretnych grup towarów, a drugi na przyznanej przez Komisję Europejską derogacji w celu likwidacji wyłudzeń podatku i uproszczenia systemu VAT. Wiceminister przypomniał, że w 2011 r. Polska wprowadziła odwrócone obciążenie w obrocie złomem. Jak zaznaczył, Ministerstwo Finansów przygotowało w ostatnich tygodniach wnioski o zgodę na *reverse charge* w obrocie prętami stalowymi, który Rada Ministrów złoży niedługo do Komisji Europejskiej. Resort finansów współpracuje także z policją i służbami specjalnymi, które metodami operacyjnymi zwalczają nadużycia na rynku stali i jej pochodnych.

Członek Rady Izby Gospodarczej Metali Nieżelaznych i Recyklingu Marek Suchowolec podkreślił, że przeniesienie obowiązku podatkowego na finalnego odbiorcę złomu pozwoliło zwiększyć wpływy do budżetu państwa oraz poprawić kondycję firm. Jego zdaniem, odwrócone naliczanie przyczynia się do radykalnego ograniczenia wyłudzeń podatku VAT przez zorganizowane grupy przestępcze. W celu uszczelnienia systemu potrzebne są jednak dalsze zmiany w prawie. Według Marka Suchowola, uzupełnienia do kompletnej listy surowców wtórnych wymaga załącznik 11 do ustawy o podatku od towarów i usług. W imieniu Izby Gospodarczej Metali Nieżelaznych i Recyklingu zaproponował także internetową rejestrację faktur dokumentujących transakcje, a także modyfikację kontroli skarbowych w kierunku konsultacji i współpracy z firmami. Jak podkreślił, w Polsce podstawowa stawka VAT wynosi 23% i jest wyższa od europejskiej średniej. Zachęca to, jego zdaniem, zagraniczne podmioty do tzw. przestępstw karuzelowych na szkodę budżetu państwa. Wartość ujawnionych fikcyjnych faktur wyniosła w 2009 r. 4,5 mld zł, a w 2012 r. – 15,2 mld zł, z czego 2,85 mld zł podatku VAT nie wpłynęło do fiskusa. Jednocześnie w 2011 r. organy skarbowe pozyskały 2,1 mld zł w drodze egzekucji zaległych należności z tytułu VAT, także od uczciwych podatników. Marek Suchowolec zwrócił uwagę na wprowadzony przez Komisję Europejską w lipcu 2012 r. tzw. mechanizm szybkiego reagowania, który pozwala państwu na wprowadzenie *reverse charge* w ciągu miesiąca.

Zdaniem wiceministra finansów Macieja Grabowskiego, wysokość stawki podatku VAT nie wpływa na skalę wyłudzeń. Jako przykład wskazał Wielką Brytanię, w której wiele grup towarów objętych jest stawką zerową, a jednak występuje tam najwięcej nadużyć spośród innych państw Unii Europejskiej. Jako przyczynę wzrostu liczby oszustw w transakcjach transgranicznych wiceminister wskazał swobodny przepływ towarów w ramach unijnego wspólnego rynku. Jak zapewnił, ministerstwo aktywnie ściga wyłudzenia zwrotu podatku VAT poprzez zatrzymywanie i zabezpieczanie majątku. Możliwość kwartalnego rozliczania podatku powoduje jednak, że przestępcy uzyskują czas na kamuflowanie nielegalnego procederu. Byłoby to, według wiceministra, znacznie trudniejsze przy miesięcznym okresie rozliczeniowym. Jak wyjaśnił, spadek wysokości dochodów budżetowych z tytułu podatku VAT wynika nie tylko z wyłudzeń, ale także z dekonunktury gospodarczej. Podkreślił, że prowadzony jest aktywny dialog z organizacjami branżowymi, również na temat zmian treści załącznika 11.

Sytuację na rynku stali przedstawił prezes zarządu Hutniczej Izby Przemysłowo-Handlowej Romuald Talarek. Zaapelował o podjęcie działań w celu ratowania firm produkujących i dystrybuujących stal i produkty pochodne. Według niego, wyłudzenia podatku VAT dotyczą nawet 40% rynku prętów zbrojeniowych dla budownictwa, szacowanego na 1,4–1,5 mln ton

rocznie. Same huty straciły z tego powodu w 2012 r. nawet 1 mld zł. Stanowi to bezpośrednie zagrożenie dla istnienia podmiotów gospodarczych, które nie mogą sprostać nieuczciwej konkurencji. Oszustwa polegają m.in. na fikcyjnym imporcie produktów i kosztują budżet państwa nawet 400 mln zł rocznie wobec 675 mln zł wpływów z tytułu zarejestrowanych transakcji. Prezes Romuald Talarek postulował wprowadzenie zasady odwróconego naliczania także w obrocie stalą. Jego zdaniem, jest to jedyny sposób walki z przestępstwami podatkowymi, ponieważ kontrole skarbowe nie obejmują szybko likwidujących swój biznes oszustów.

Przewodniczący Rady Zrzeszenia Polskiej Unii Dystrybutorów Stali Robert Wojdyna opisał zjawisko przenoszenia się przestępców z rynku złomu na rynek stali, który nie jest objęty mechanizmem *reverse charge*. Według niego, powstaje mnóstwo nowych firm specjalizujących się w wyłudzeniach, które stopniowo opanowują obrót prętami żebrowanymi. Zaaapelował o przeprowadzenie szerokiej konsultacji na temat szybkiego i skutecznego wprowadzenia mechanizmów przejściowych.

Reprezentujący ArcelorMittal Warszawa Sp. z o.o. Dariusz Marchewka pozytywnie ocenił dobrą współpracę Ministerstwa Finansów z firmami sektora stalowego w celu przeciwdziałania nadużyciom. Zaznaczył, że huty w Warszawie, Zawierciu i Ostrowcu produkują głównie pręty żebrowane. Nieuczciwa konkurencja zagraża ich funkcjonowaniu i grozi likwidacją nawet 10 tys. miejsc pracy. Przypomniął, że zgoda Komisji Europejskiej na odwrócone naliczanie może trwać aż do 8 miesięcy, sytuacja wymaga więc wprowadzenia mechanizmów przejściowych: skrócenia okresu rozliczania podatku VAT i solidarnej odpowiedzialności dostawcy i odbiorcy za niezapłacony podatek. W jego opinii, współodpowiedzialność pozwoli na eliminację oszustów, ponieważ nabywcy będą dokładnie sprawdzać podejrzanie tanie oferty.

Ekspert Izby Gospodarczej Metali Nieżelaznych i Recyklingu Grzegorz Nowak zwrócił uwagę na problem nadmiernej represyjności kontroli skarbowych, dotyczących często transakcji nawet sprzed 5 lat. Zasugerował utworzenie przez resort finansów centralnego rejestru niewiarygodnych podmiotów, żeby podatnik mógł sprawdzić potencjalnego kontrahenta. W innym wypadku tzw. solidarna odpowiedzialność zniszczy bardzo wiele uczciwych firm. Zdaniem Grzegorza Nowaka, dobrym rozwiązaniem byłoby też wprowadzenie konta powierniczego, służącego każdorazowemu rozliczeniu transakcji w urzędach skarbowych.

Przedstawiciel Polskiej Unii Dystrybutorów Stali Sławomir Bajor postulował ściganie osób, które posiadają kilkadziesiąt zarejestrowanych podmiotów i dysponują rachunkami bankowymi służącymi tzw. praniu pieniędzy. Wyraził opinię, że resort finansów we współpracy z bankami jest w stanie wykryć firmy, których przychody rosną o 500–600% rocznie.

W trakcie dyskusji senatorowie Wiesław Dobkowski, Andrzej Owczarek i Jan Michalski pytali m.in. o skuteczność odwróconego naliczania w państwach Unii Europejskiej, termin złożenia wniosku o objęcie *reverse charge* wyrobów stalowych, wykrywalność przestępstw podatkowych i zasadność kontrolowania uczciwych firm przez organy skarbowe. Senator Stanisław Kogut zwrócił uwagę na konieczność ochrony polskiego rynku przed oszustami pochodzącymi z sąsiednich państw i potrzebę międzynarodowej współpracy policyjnej. Za zasadne uznał utworzenie spisu niewiarygodnych firm. Zdaniem senatora Stanisława Koguta, urzędy skarbowe poszukują dodatkowych dochodów, nie radząc sobie jednak ze ściganie przestępców, przerzucają odpowiedzialność na uczciwe firmy.

Prezes Romuald Talarek wyjaśnił, że skala prowadzonych w Polsce inwestycji infrastrukturalnych przyciąga nieuczciwych przedsiębiorców z sąsiednich krajów. Wyraził obawę, że trudne warunki panujące na naszym rynku mogą skłonić globalne koncerny hutnicze do wycofania się z Polski. Podkreślił dobrą współpracę z zagranicznymi branżowymi izbami i zrzeszeniami na rzecz ograniczania nieprawidłowości.

Wiceminister finansów Maciej Grabowski nie zgodził się z opinią o skuteczności tzw. czarnych list firm. W jego opinii, mogą one powodować wykluczenie z rynku uczciwych firm, np. z powodu niewielkich opóźnień w płatności podatku. Ponadto taki rejestr wcale nie chroni przed procederem karuzeli podatkowej, bo wyłudzający podatek zakładają nowe firmy o nieposzlakowanej historii. Wiceminister zapowiedział, że resort finansów skonsultuje z przedstawicielami branży zasady mechanizmu solidarnej odpowiedzialności, który z założenia ma dotyczyć wyłącznie dużych transakcji na rynku paliw, prętów żebrowanych i złota granulowanego.

Podsumowując obrady, senator Stanisław Jurcewicz stwierdził, że branża stalowa sama także powinna podjąć wysiłek usunięcia z rynku nieuczciwych podmiotów. Za konieczny warunek uznał zdroworoządkowe podejście do zbyt korzystnych ofert sprzedaży surowców.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące zawodową działalność lobbingową.

Opracowano w BPS, BKS